

โครงสร้างปริจเฉท และกลวิธีทางภาษาในการสนทนาระหว่าง คู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง”

(Discourse Structure and Language Strategy in Unknown interlocutor "Tor Pak Tor Kham Tidfaidaeng")

จักริน ฉัตรไชยพฤกษ์ และ เขมฤทัย บุญวรรณ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างปริจเฉทการสนทนา และวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง” โดยเก็บข้อมูลรายการเฉพาะส่วนการสนทนาจำนวน 10 ตอนที่มีจำนวนผู้เข้าชมสูงสุด ผลการศึกษาพบโครงสร้างปริจเฉท 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างส่วนเริ่ม โครงสร้างส่วนเนื้อหา และโครงสร้างส่วนท้าย โครงสร้างส่วนเริ่มประกอบด้วย 1) การทักทาย 3 รูปแบบ ได้แก่ การใช้คำทักทาย การใช้คำทักทายร่วมกับการสอบถามเรื่องทั่วไป และการใช้คำทักทายร่วมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง และ 2) การสอบถาม 3 รูปแบบ ได้แก่ การสอบถามเรื่องทั่วไป การสอบถามจุดหมายปลายทาง และการสอบถามเรื่องทั่วไปร่วมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง โครงสร้างส่วนเนื้อหาประกอบด้วย 1) การตอบรับ-สอบถาม และ 2) การโฆษณา และโครงสร้างส่วนท้ายประกอบด้วย 1) การอำลาด้วยการใช้คำอำลา การใช้คำขอบคุณ การใช้คำอวยพร การใช้วาทะภาษา หรือการใช้หลายรูปแบบร่วมกัน และ 2) การตัดจบการสนทนา เนื่องจากการจรรยาจรเคลื่อนตัว ส่วนกลวิธีทางภาษาประกอบด้วย 9 กลวิธี ได้แก่ การใช้มูลบท การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การกล่าวซ้ำ การขยายความ การเปรียบเทียบ การกล่าวเหนื่อความคาดหมาย การเล่นเสียง-เล่นคำ การหักมุม และการใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติ เพื่อแสดงความเป็นกันเองต่อคู่สนทนา ซึ่งการใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ สามารถสร้างอารมณ์ขันหรือให้ความบันเทิงตามวัตถุประสงค์ของรายการ

คำสำคัญ

โครงสร้างปริจเฉทการสนทนา, กลวิธีทางภาษา, คู่สนทนาที่ไม่รู้จักกัน, รายการออนไลน์

Abstract

This article aims to study the discourse structure of conversation and analyze the language strategies in conversational discourse in conversations between unrelated conversations in "Tor Pak Tor Kham Tidfaidaeng Program" by collecting data for only 10 conversations with the highest number of visitors. The results of the study found that the discourse structure was 3 parts, included starting conversation by greeting and asking, Content structure by acceptance-inquiry and 2) advertising and the ending structure by Farewell and cutting off the conversation. The language strategy consists of 9 strategies, including 1) modality 2) verbal irony 3) Other-repetition 4) Expansion 5) comparison 6) anticipation 7) using sound -puns 8) Using punch line 9) using pronoun-kinship terms. Using language strategies can create humor or entertain according to the purpose of the program

Keywords

Discourse structure, language strategy, unknown interlocutor, online program

บทนำ

การสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันมาก่อน มักจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556: 114) กล่าวว่า “ปัจจัยที่กำหนดการใช้ภาษาในการสนทนาปัจจัยหนึ่งคือ ความสนิทสนม” เช่น หากต้องการสอบถามเส้นทางกับตำรวจจราจร ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นการสนทนาด้วย การทักทาย ต่อด้วยการถามคำถาม แล้วจบการสนทนาด้วยการกล่าวขอบคุณหรือกล่าวคำอำลา โดยจะไม่ใช้คำสรรพนามที่ไม่เป็นทางการและแสดงถึงความสนิทสนม เช่น คำว่า กู หรือ มึง กับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันมาก่อน แต่จะใช้คำสรรพนามที่เป็นทางการและแสดงถึงความสนิทสนมน้อยกว่า คือคำว่า ผม และ คุณ ดังนั้นความรู้จักกันหรือความไม่รู้จักกันมีผลต่อการเลือกใช้ระดับภาษาในการสนทนา กล่าวคือหากต้องสนทนากับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันมาก่อน ผู้ใช้ภาษาจะเลือกภาษาาระดับที่เป็นทางการมากกว่า เพื่อไม่ให้เกิดการสนทนาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความขุ่นเคืองใจกับคู่สนทนา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะเข้าใจเงื่อนไขจากประสบการณ์การใช้ภาษาที่สั่งสมมา จนอาจเรียกได้ว่าเป็นสัญชาตญาณ

ถึงแม้ว่าเงื่อนไขการสนทนาดังกล่าวจะเป็นที่รับรู้ของผู้ใช้ภาษาในสังคม แต่มีรายการหนึ่งทางสื่อออนไลน์ที่ปรากฏการสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันด้วยระดับภาษาเป็นกันเองเป็นส่วนใหญ่ อาจกล่าวได้ว่าการสนทนาดังกล่าวเป็นการละเมิดขนบการสนทนาโดยทั่วไป รายการที่กล่าวถึงคือรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ดิดไฟแดง” ผลิตรายการโดยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ที่มุ่งเน้นการผลิตละครชุดและรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์และหลากหลาย สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ รายการนี้ออกอากาศทางไลน์ ทีวี (LINE TV) และทางเว็บไซต์ยูทูบ (YouTube) ช่องจีเอ็มเอ็มทีวี (GMMTV) ทุกวันที่ 5 และ 25 ของทุกเดือน ซีซั่นที่ 1 เริ่มตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน 2560 ถึงวันที่ 25 ธันวาคม 2560 ดำเนินรายการโดยพิธีกรที่เป็นเพศที่สามคือ “ป้อมแป้ม นิติ ชัยชิตาทร”

ซึ่งจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จากคณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาเอกภาษาบาลี-สันสกฤต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปัจจุบันเป็นฝ่ายสร้างสรรค์รายการที่บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) และเป็นนักแสดงละครและภาพยนตร์ รวมถึงเป็นพิธีกรที่มีชื่อเสียงจากรายการต่าง ๆ เช่น รายการเที่ยวไทย รายการทอล์กกะเทย เป็นต้น

รายการต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง มีแนวความคิดทำรายการที่ปรากฏในคำอธิบายวิดีโอออนไลน์ ทวี และเว็บไซต์ยูทูบว่า “เลิกหวัรร้อนแล้วมาหัวเราะกับรายการเดียวที่ตั้งใจเอาตัวเองไปอยู่ในที่รถติด เพื่อสร้างรอยยิ้มให้คนใช้ถนน” ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของรายการที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางด้วยรถตู้ ไปยังถนนในกรุงเทพมหานครที่มีการจราจรติดขัด และใช้โอกาสในช่วงที่รถกำลังติดสัญญาณไฟจราจร เปิดกระจกเพื่อพูดคุยกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันมาก่อนบนรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารสาธารณะ รวมถึงคู่สนทนาที่อยู่บนบาทวิถี ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรอยยิ้ม ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทรายการที่ปรากฏบน เว็บไซต์ยูทูบคือ “บันเทิง” (Entertainment)

สถานการณ์การสื่อสารของรายการดังกล่าวมีการกำหนดเงื่อนไขไว้อย่างชัดเจน จึงน่าสนใจว่าด้วยเงื่อนไขดังกล่าวจะทำให้เกิดโครงสร้างปรีจเนทการสนทนาที่แตกต่างจากการสนทนาทั่วไปอย่างไร และมีกลวิธีทางภาษาใดบ้างในการสนทนาลักษณะนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ให้เห็นถึงโครงสร้างปรีจเนท การสนทนาในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง” และวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการสนทนายาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกัน อันจะช่วยให้เข้าใจบริบทและลักษณะเฉพาะของปรีจเนทการสนทนาดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาโครงสร้างปรีจเนทการสนทนายาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง” และวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการสนทนากับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง”

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับปรีจเนทและโครงสร้างปรีจเนท ซึ่งคำว่า “ปรีจเนท” เป็นคำศัพท์ที่ใช้เรียก “ภาษาระดับข้อความ” (Discourse) หมายถึง รูปภาพที่มีโครงสร้างสูงกว่าประโยค ใช้เพื่อการสื่อสารในสถานการณ์หนึ่งๆ ที่มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน และสื่อสารในบริบททางสถานการณ์หรือบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ปรีจเนทการสนทนา (Conversation) เป็นปรีจเนทที่เกิดจากความร่วมมือกันของผู้ใช้ภาษาตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งจะรับรู้กฎทั่วไปในการสนทนาร่วมกัน อันจะนำไปสู่การตีความถ้อยคำของกันและกันได้

(ปัญจพร ลีลาชีวิตสิทธิ์, 2549: 5-6) อย่างไรก็ตามผู้ใช้ภาษาจะต้องคำนึงถึงแบบแผนหรือขนบ (Convention) ของการใช้ภาษาในสังคมแต่ละสังคม รวมถึงต้องคงรูปแบบหรือโครงสร้างของการใช้ภาษา ได้แก่ ส่วนเริ่มของการสนทนาจะต้องทักทาย และส่วนจบของการสนทนาจะต้องกล่าวอำลา เพื่อให้การสื่อสารนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของปริจเฉท

ปริจเฉทสามารถจัดประเภทตามโครงสร้างได้ด้วยการพิจารณาองค์ประกอบและการจัดเรียงองค์ประกอบ ตามแนวทางการจัดประเภทปริจเฉทของ จันทิมา อังคพณิชกิจ (2557: 22-23) ดังนี้

1. การแบ่งประเภทตามช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (Mode หรือ Medium) สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ ปริจเฉทประเภทการพูด (Spoken Discourse) และปริจเฉทประเภทการเขียน (Written Discourse) แต่ในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็นอีกประเภทคือ ปริจเฉทประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อออนไลน์ (Online Discourse)

2. การแบ่งประเภทตามองค์ประกอบการสื่อสาร (Elements of Communication) สามารถแบ่งกว้าง ๆ เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปริจเฉทประเภทเรื่องเล่า (Narrative Discourse) ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่มีลำดับเวลาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ และปริจเฉทประเภทสนทนา (Conversation Discourse) โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ คู่สนทนา (Interlocutors) และคู่ถ้อยคำ (Adjacency Pairs)

3. การแบ่งประเภทตามเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การแบ่งประเภทนี้ให้ความสำคัญกับเนื้อหาของข้อความที่ต้องการสื่อสาร โดยเนื้อหาเหล่านั้นจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร เช่น ข้อความประเภทโฆษณา ข้อความประเภทการเมือง ข้อความประเภทการแพทย์ ข้อความประเภทวิชาการ ข้อความประเภทบันเทิง เป็นต้น

4. การแบ่งประเภทตามโครงสร้างของข้อความ การแบ่งประเภทลักษณะนี้นิยมในช่วงต้นของการศึกษาวิเคราะห์ข้อความ ซึ่งพยายามหาเกณฑ์ที่ใช้แบ่งประเภทของข้อมูลทางภาษาที่มีขนาดใหญ่กว่าประโยคและข้อมูลที่มีปริมาณมากให้ชัดเจน เพื่อค้นหาโครงสร้างภายในของข้อความแต่ละประเภทเหล่านั้น เกณฑ์การแบ่งประเภทตามโครงสร้างของข้อความที่นิยมใช้ในการจำแนกประเภทของปริจเฉทยุคหนึ่ง คือ การแบ่งตามลองเอเคอร์ (Longacre, 1983 อ้างใน จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2557: 23) ซึ่งแบ่งโดยใช้ 2 เกณฑ์หลัก คือ ความสำคัญกับตัวละคร (Agent Orientation) และการเรียงลำดับเวลา (Temporal Succession)

ระบบโครงสร้างปริจเฉท

โครงสร้างปริจเฉท (Discourse Structure) คือ รูปลักษณะหรือองค์ประกอบของข้อความที่ประกอบกันภายในข้อความประเภทหนึ่ง โดยพิจารณาที่รูปโครงสร้างเป็นสำคัญ เนื่องจากมีความเชื่อว่าข้อความแต่ละประเภทจะประกอบกันอย่างเป็นระบบ และมีปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้างหนึ่งๆ การแบ่งประเภทโครงสร้างปริจเฉทนั้น ลองเอเคอร์ (Longacre, 1983 อ้างใน จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2557: 23) แบ่งโครงสร้างข้อความได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงสร้างปริจเฉทประเภทนิทาน จะให้ความสำคัญกับลำดับเวลาและบุคคล มักมีองค์ประกอบที่เริ่มต้นด้วย ชื่อเรื่อง เกริ่นเรื่อง เตรียมเวที ก่อนถึงจุดสุดยอดของเรื่อง จุดสุดยอดของเรื่อง หลังจุดสุดยอดของเรื่อง ขมวดเรื่อง และจบเรื่อง ตามลำดับ

2. โครงสร้างปริจเฉทประเภทปฏิบัติ จะให้ความสำคัญกับกระบวนการ และวิธีการทำ ไม่เน้นบุคคลตัวบทของโครงสร้างประเภทนี้ เช่น ตัวบทเกี่ยวกับวิธีการปรุงอาหาร ตัวบทเกี่ยวกับการประกอบเครื่องเรือน จะพบองค์ประกอบของโครงสร้างเพียง 2 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนนำเรื่อง (Introduction) และวิธีทำ (Procedural)

3. โครงสร้างปริจเฉทประเภทโน้มน้าว จะให้ความสำคัญกับบุคคล เช่น ตัวบทการปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง ซึ่งผู้ปราศรัยอาจกล่าวถึงเหตุการณ์หรือประเด็นต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังการปราศรัยคล้อยตาม โดยไม่มีการลำดับเหตุการณ์

4. โครงสร้างปริจเฉทประเภทพรรณนา เป็นปริจเฉทที่เน้นการแสดงรายละเอียดของเนื้อหา ดังนั้นบุคคลและการลำดับเหตุการณ์จึงไม่ใช่ปัจจัยสำคัญ แต่ก็พบองค์ประกอบสำคัญ เช่น ชื่อเรื่อง การบอกวัตถุประสงค์ การบอกหัวข้อ การให้นิยาม การให้ตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การสรุป การอภิปรายผล เป็นต้น ซึ่งสามารถพบได้ในข้อความประเภทวิชาการ

แนวคิดเกี่ยวกับปริจเฉทและโครงสร้างปริจเฉทนี้ปรากฏการใช้ในงานวิจัยต่าง ๆ เช่น **ประภัสสร ห่อทอง (2557)** ที่ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์สัมพันธสารในรายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์” ซึ่งพบลำดับเหตุการณ์สื่อสารหรือโครงสร้าง 3 ส่วน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ **จุฬิธา อภัยโรจน์ (2549)** เรื่อง “การศึกษาปริจเฉทรายการขายตรงสินค้าเรื่องสำอางทางโทรทัศน์” และผลการศึกษาของ **ปัญญาพร สีลาชีวลี (2549)** เรื่อง “การวิเคราะห์ปริจเฉทรายการโทรทัศน์ “หัวหมอกจ้อข้าว” ที่พบโครงสร้าง 3 ส่วน แต่โครงสร้างทั้ง 3 ส่วนจากงานวิจัยตัวอย่างทั้ง 3 งานนั้นมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามประเภทของสื่อและรูปแบบของรายการ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาตัวบทประเภทรายการโทรทัศน์ที่ผ่านมามักเป็นรายการที่มีการเตรียมการหรือวางแผนการสนทนาไว้ก่อนแล้ว แต่การศึกษาโครงสร้างปริจเฉทการสนทนาในครั้งนี้แตกต่างออกไป เนื่องจากการสนทนาของพิธีกรกับคู่สนทนาไม่มีการเตรียมการหรือกำหนดแบบแผนไว้ก่อน นอกจากนั้นเพศสภาพ และปัจจัยด้าน

ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา ก็มีผลต่อการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายการ ดังนั้นการศึกษาโครงสร้างปริจเฉทและกลวิธีทางภาษาในการสนทนาระหว่าง คู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันใน รายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง” จะทำให้เห็นโครงสร้างในการสนทนาและกลวิธีทางภาษาในการ สนทนาที่มีความเป็นธรรมชาติมากขึ้น

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัย 1) ศึกษาสำรวจ รวบรวมข้อมูล ศึกษาเอกสารงานผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ 2) กำหนดขอบเขตการศึกษา 3) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยเก็บข้อมูลการสนทนาจาก รายการ ‘ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง’ ที่ออกอากาศทางเว็บไซต์ยูทูป (YouTube) ช่องจีเอ็มเอ็มทีวี (GMMTV) โดยศึกษา 10 ตอนที่มียอดผู้เข้าชมรายการมากที่สุด (เก็บข้อมูลวันที่ 25 มกราคม 2561) เรียงลำดับตามหมายเลขตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 ตอนที่ 4 ตอนที่ 5 ตอนที่ 7 ตอนที่ 8 ตอนที่ 11 ตอนที่ 12 และตอนที่ 14 ซึ่งเก็บข้อมูลเฉพาะการสนทนาระหว่างพิธีกรกับคู่สนทนาภายนอก รถตู้ที่ใช้ถ่ายทำรายการเท่านั้น รวมถึงพิธีกรรับเชิญตอนที่ 14 คือ ‘ก๊อตจิ ทัชชกร บุญลัญญานันท์’ ที่มีบทบาทในการเป็นพิธีกรร่วมมากกว่าการเป็นทีมงาน โดยไม่ศึกษาการสนทนาระหว่างพิธีกรกับ ทีมงาน การสนทนาระหว่างพิธีกรกับพนักงานร้านอาหารจานด่วนที่บริการในรูปแบบไดรฟ์-ธรู (Drive-thru) ที่ได้รับการฝึกฝนการสนทนากับลูกค้ามาก่อนแล้ว (Training) คือ พนักงานร้านเค เอฟ ซี (KFC) และการสนทนาระหว่างพิธีกรกับบุคคลที่พิธีกรรู้จัก ได้แก่ เอ็ด-ภัทรวี ศรีสันติสุข (ศิลปิน) จี (รุ่นพี่ที่คณะของพิธีกร) แดนนี่-ดานีเอล เบล์สซิ่ง (นายแบบ) โจ-ภาณุพล เอกเพชร (ศิลปิน) และ ตอง MBO (ศิลปินและนักแสดงในค่าย Grammy) เนื่องจากการสนทนาระหว่างคู่สนทนาเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะขัดแย้งกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาการสนทนาระหว่าง คู่สนทนาที่ไม่รู้จักกัน 4) นำข้อมูลมา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Research)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์โครงสร้างปริจเฉทและกลวิธีทางภาษาในการสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จัก กันในรายการ ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง จะยกตัวอย่างและอธิบายโดยใช้คำว่า “พิธีกร” แทน ป่อมแป่ม นิติ ชัยชิตาทร และใช้คำว่า “พิธีกรรับเชิญ” แทน ก๊อตจิ ทัชชกร บุญลัญญานันท์ ซึ่งสามารถจัดแบ่งเป็น ประเด็นได้ ดังนี้

โครงสร้างปริเฉทในการสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง

1. โครงสร้างส่วนเริ่ม

โครงสร้างส่วนเริ่มในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง บทสนทนาที่ปรากฏเป็นลำดับแรกของการสนทนาระหว่างพิธีกรกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกัน ได้แก่ การทักทาย และการสอบถาม

1.1 การทักทาย

การทักทาย หมายถึง การกล่าวถ้อยคำทักทายต่อคู่สนทนา เช่น สวัสดี คำถาม เช่น สบายดี หรือ ไปไหนมา เป็นต้น การสนทนาในรายการต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง นี้ พบโครงสร้างการทักทาย 3 รูปแบบ ได้แก่ การใช้คำทักทาย การใช้คำทักทายร่วมกับการสอบถามเรื่องทั่วไป และการใช้คำทักทายร่วมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง

ก) การใช้คำทักทาย

การใช้คำทักทาย หมายถึง การใช้คำว่า “สวัสดี” เพื่อการทักทาย หรือใช้คำว่า “สวัสดี” ด้วยการตัดเสียง การละคำ และการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ รวมถึงการใช้คำลงท้ายหรือคำเรียกขานตามหลัง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : ฮัลโหล (ลากเสียง) (ตอนที่ 3)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกรรับเชิญ : สวัสดีจ้า (ตอนที่ 14)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกรรับเชิญ : สวัสดีค่ะลูก (ตอนที่ 14)

จากทั้ง 3 ตัวอย่างข้างต้นนั้น การเปิดการสนทนาด้วยการใช้คำทักทายของพิธีกร และพิธีกรรับเชิญ ปรากฏคำว่า สวัสดี และ ฮัลโหล (Hello) ตัวอย่างที่ 1 พิธีกรใช้การลากเสียง เนื่องจากต้องการแสดงความเป็นกันเองกับคู่สนทนา และเพื่อให้คู่สนทนาได้ยินชัดเจน เพราะคู่สนทนาเพศหญิงอยู่บนรถสามล้อ ซึ่งมีระยะห่างกับรถตู้ที่พิธีกรโดยสารมากพอสมควร รวมถึงคู่สนทนาในตัวอย่างที่ 1 โดยสารรถสามล้อมาจากชาวต่างชาติ พิธีกรจึงเลือกใช้คำทักทายภาษาต่างประเทศว่า “ฮัลโหล” แทนการใช้คำภาษาไทยเพื่อให้คู่สนทนาที่พิธีกรอนุมานว่าเป็นชาวต่างชาติเข้าใจ ส่วนตัวอย่างที่ 2 และ 3 คู่สนทนาเป็นเพศหญิงวัยทำงานและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามลำดับ จึงพบการใช้ทักทายว่า “สวัสดี” ร่วมกับคำลงท้ายว่า “จ้า” และ คำลงท้ายแบบเพศหญิงร่วมกับคำเรียกขานว่า “ค่ะลูก” เนื่องจากคู่สนทนาในตัวอย่างที่ 3 เป็นนักเรียน ซึ่งมีอายุน้อยกว่าพิธีกรรับเชิญ

ข) การใช้คำทักทายร่วมกับการสอบถามเรื่องทั่วไป

การใช้คำทักทายร่วมกับการสอบถามเรื่องทั่วไป หมายถึง การใช้คำว่า “สวัสดี” เพื่อการทักทาย หรือใช้คำว่า “สวัสดี” ด้วยการตัดเสียง การละคำ และการใช้คำทับศัพท์ ภาษาต่างประเทศ รวมถึงการใช้คำลงท้ายหรือคำเรียกขานตามหลัง ร่วมกับการสอบถามเรื่องทั่วไป หมายถึง เรื่องที่คู่สนทนากำลังกระทำ เรื่องที่แวดล้อมคู่สนทนาอยู่ หรือเรื่องทั่วไปที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของคู่สนทนา ซึ่งการจำแนกเรื่องการสอบถามเรื่องทั่วไปนี้จะวิเคราะห์จากคำตอบของคู่สนทนาเป็นหลัก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : สวัสดีคุณน้า อ่านไรอะ (ตอนที่ 4)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : ดีค่ะ (ลากเสียง) อ๋อ เต็มรถเลย ทานอะไรคะในมือ (ตอนที่ 4)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : สวัสดีค่ะ (ลากเสียง) น้มนะอะไรอะ (ตอนที่ 4)

จากทั้ง 3 ตัวอย่างข้างต้น จะพบการเปิดการสนทนาด้วยการใช้คำทักทายด้วยคำว่า “สวัสดี” และคำทักทายด้วยคำว่าสวัสดีแบบละคำคือ “ดี” นอกจากนั้นยังพบการใช้คำลงท้ายด้วยคำลงท้ายแบบเพศหญิงว่า “ค่ะ” แบบลากเสียง ดังตัวอย่างที่ 3 และพบการใช้คำทักทายร่วมกับคำเรียกขาน คือ “สวัสดีคุณน้า” ก่อนที่จะสอบถามเรื่องทั่วไป ซึ่งเป็นเรื่องที่คู่สนทนากำลังกระทำ หรือเป็นเรื่องที่แวดล้อมคู่สนทนาอยู่ ดังตัวอย่างที่ 1 ที่พิธีกรถามคู่สนทนาคือ คนขับรถแท็กซี่ ซึ่งมีอายุมากกว่าคู่สนทนา พิธีกรจึงเรียกว่า “คุณน้า” และคู่สนทนากำลังอ่านหนังสืออยู่ พิธีกรจึงถามข้อมูลของหนังสือเล่มที่อ่าน ตัวอย่างที่ 2 พิธีกรสนทนากับคู่สนทนาเพศหญิงวัยทำงานบนรถยนต์ส่วนบุคคลที่กำลังรับประทานขนมอยู่ พิธีกรจึงถามถึงขนมที่คู่สนทนากำลังรับประทาน ส่วนตัวอย่างที่ 3 พิธีกรสนทนากับคู่สนทนาที่เป็นแม่ค้าขายผลไม้ที่อยู่บนบาทวิถี พิธีกรจึงถามเรื่องพันธุ์ของผลไม้ที่ปรากฏที่ร้านของคู่สนทนา

ค) การใช้คำทักทายร่วมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง

การใช้คำทักทายร่วมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง หมายถึง การใช้คำว่า “สวัสดี” เพื่อการทักทาย หรือใช้คำว่า “สวัสดี” ด้วยการตัดเสียง การละคำ และการใช้คำทับศัพท์ ภาษาต่างประเทศ รวมถึงการใช้คำลงท้ายหรือคำเรียกขานตามหลัง ร่วมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง หมายถึง การสอบถามเรื่องการเดินทางของคู่สนทนาเพื่อมุ่งคำตอบว่าคู่สนทนากำลังเดินทางไปไหน โดยมีคำกริยาว่า “ไป” และคำแสดงคำถามว่า “ไหน” เป็นคำบ่งชี้ ซึ่งจะต้องปรากฏติดกันว่า “ไปไหน” หรือปรากฏแยกกันแต่อยู่ในประโยคเดียวกันว่า “ไป...ไหน” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : สวัสดีค่ะ ไปไหนคะคุณพี่ (ตอนที่ 3)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : ฮัลโหล นั่งไปไหนจ๊ะ (ตอนที่ 5)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : สวัสดีค่ะคุณน้ารถตุ๊กตุ๊ก ไปรับผู้โดยสารที่ไหน (ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างข้างต้น จะพบการเปิดการสนทนาด้วยการใช้ทักทายด้วยคำว่า “สวัสดี” และคำทักทายด้วยคำว่าสวัสดิภาษาต่างประเทศคือ “ฮัลโล” (Hello) นอกจากนั้นยังพบการลงท้ายแบบเทศหญิงคือคำว่า “คะ” และ “จ๊ะ” และคำเรียกขานแบบคำเรียกญาติแบบ คุณ+คำเรียกญาติ และ คุณ+คำเรียกญาติ+สัญลักษณ์แทนอาชีพ เช่น คุณพี่ คุณน้ารถตุ๊กตุ๊ก เป็นต้น

ประโยคที่สอบถามจุดหมายปลายทางจะมีคำกริยาว่า “ไป” และคำแสดงคำถามว่า “ไหน” เป็นคำบ่งชี้ และมีเนื้อหาของคำถามตามบริบทของคู่สนทนา ณ ขณะนั้น ดังตัวอย่างที่ 1 คู่สนทนาอยู่บนรถยนต์ส่วนบุคคล พิธีกรจึงถามว่า “ไปไหน” แต่คู่สนทนาในตัวอย่างที่ 3 อยู่บนรถโดยสารประจำทาง จึงปรากฏคำว่า “นั่ง” รวมกับคำว่า “ไปไหน” เพื่อสอบถามว่ากำลังนั่งรถโดยสารประจำทางไปยังสถานที่ใด ส่วนคู่สนทนาในตัวอย่างที่ 3 มีสัญลักษณ์แสดงถึงอาชีพอย่างชัดเจนคือ รถตุ๊กตุ๊ก (รถสามล้อ) พิธีกรจึงถามถึงจุดหมายปลายทางที่จะไปกับผู้โดยสาร

1.2 การสอบถาม

การสอบถาม หมายถึง การใช้คำแสดงการถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ได้แก่ ไหม มะ (การกร่อนเสียงจากคำว่า ไหม) ทำไม อะไร เท่าไหร่ ใคร หรือเปล่า ซึ่งการเปิดการสนทนาในรายการต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง นี้ พบโครงสร้างการสอบถาม 3 รูปแบบ ได้แก่ การสอบถามเรื่องทั่วไป การสอบถามจุดหมายปลายทาง และการสอบถามเรื่องทั่วไปร่วมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง

ก) การสอบถามเรื่องทั่วไป

การสอบถามเรื่องทั่วไป หมายถึง การสอบถามเรื่องที่คู่สนทนากำลังกระทำ เรื่องที่แวดล้อมคู่สนทนาอยู่ หรือเรื่องทั่วไปที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของคู่สนทนา ซึ่งการจำแนกเรื่องการสอบถามเรื่องทั่วไปนี้จะวิเคราะห์จากคำตอบของคู่สนทนาเป็นหลัก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : เธอชื่อไรอะ สีเขียว (ตอนที่ 8)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : ฟังเพลงอะไรอยู่อะ (ตอนที่ 1)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : ข้างในมีอะไรบ้างอะ (ตอนที่ 11)

จากทั้ง 3 ตัวอย่างข้างต้น พบการเปิดการสนทนาด้วยการสอบถามเรื่องทั่วไป ได้แก่ การถามชื่อคู่สนทนา การถามกิจกรรมที่คู่สนทนา กำลังกระทำ หรือการถามถึงสิ่งของแวดล้อมคู่สนทนา เนื่องจากสิ่งๆ ที่แวดล้อมคู่สนทนามีความน่าสนใจมากกว่า ได้แก่ รูปลักษณะหน้าตาของคู่สนทนาเพศชาย สิ่งของที่คู่สนทนา กำลังขายหรือกำลังขนย้ายอยู่

ข) การสอบถามจุดหมายปลายทาง

การสอบถามจุดหมายปลายทาง หมายถึง การสอบถามเรื่องการเดินทางของคู่สนทนาเพื่อมุ่งคำตอบว่าคู่สนทนากำลังเดินทางไปไหน โดยมีความหมายว่า “ไป” และคำตอบคำถามว่า “ไหน” เป็นคำบ่งชี้ ซึ่งจะต้องปรากฏติดกันว่า “ไปไหน” หรือปรากฏแยกกันแต่อยู่ในประโยคเดียวกันว่า “ไป...ไหน” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : ไปไหนจ๊ะ (ตอนที่ 11)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : ขับไปถึงไหนจ๊ะ (ตอนที่ 3)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : นั่งไปไหนคะ คุณแม่ (ตอนที่ 11)

ตัวอย่างที่ 4 พิธีกร : พี่ ไปส่งผู้โดยสารไหนอะ (ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างข้างต้นพบการเปิดการสนทนาด้วยการสอบถามจุดหมายปลายทาง เพื่อให้ได้คำตอบคือจุดหมายปลายทางที่คู่สนทนากำลังเดินทางไป โดยคู่สนทนาจากตัวอย่างเหล่านี้มีทั้งคู่สนทนาที่อยู่บนรถยนต์ส่วนบุคคล คู่สนทนาที่อยู่บนรถโดยสารประจำทาง และคู่สนทนาที่มีอาชีพขับรถสาธารณะ ได้แก่ รถแท็กซี่ รถจักรยานยนต์ รถสามล้อ นอกจากนี้ยังพบการใช้คำลงท้าย ได้แก่ คะ จ๊ะ อะ และคำเรียกขานประเภทคำเรียกญาติ ได้แก่ คุณแม่ พี่ เป็นต้น เพื่อสร้างความเป็นกันเองระหว่างพิธีกรกับคู่สนทนาที่ยังไม่เคยรู้จักกันมาก่อน อีกทั้งบริบทของรายการที่ถ่ายทำอยู่ระหว่างการเดินทางบนท้องถนน จึงทำให้พบการเปิดการสนทนาด้วยการสอบถามจุดหมายปลายทางได้อย่างปกติ

ค) การสอบถามเรื่องทั่วไปรวมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง

การสอบถามเรื่องทั่วไปรวมกับการสอบถามจุดหมายปลายทาง หมายถึง การสอบถามเรื่องที่คู่สนทนากำลังกระทำ เรื่องที่แวดล้อมคู่สนทนาอยู่ หรือเรื่องทั่วไปที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของคู่สนทนา ซึ่งการจำแนกเรื่องการสอบถามเรื่องทั่วไปนี้จะวิเคราะห์จากคำตอบของคู่สนทนาเป็นหลัก ร่วมกับการสอบถามเรื่องการเดินทางของคู่สนทนาเพื่อมุ่งคำตอบว่าคู่สนทนากำลังเดินทางไปไหน โดยมีความหมายว่า “ไป” และคำตอบว่า “ไหน” ซึ่งจะต้องปรากฏติดกันว่า “ไปไหน” หรือปรากฏแยกกันแต่อยู่ในประโยคเดียวกันว่า “ไป...ไหน” ซึ่งทั้งสองรูปแบบสามารถปรากฏสลับตำแหน่งกันได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : ไปไหนกันอะ กลัวยนี้เอาไปกินเองหรือเอาไปเลี้ยงช้าง (ตอนที่ 1)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : ไปไหน คุณพี่ รอสายอะไร (ตอนที่ 2)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : เมื่อไหร่รถติดคุณน้า นี้รับไปไหน ดอนเมือง (ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าตัวอย่างที่ 1 และ 2 เปิดการสนทนาด้วยการสอบถามจุดหมายปลายทาง ตามด้วยการสอบถามเรื่องทั่วไป และตัวอย่างที่ 3 เปิดการสนทนาด้วยการสอบถามเรื่องทั่วไป ตามด้วยการสอบถามจุดหมายปลายทาง เนื่องจากพิธีกรต้องการทราบจุดหมายปลายทางของคู่สนทนา และบริบทแวดล้อมมีความน่าสนใจ กล่าวคือตัวอย่างที่ 1 คู่สนทนากำลังเดินอยู่ และถือกล้วย

ไว้ในมือ ทำให้พิธีกรสอบถามทั้งสองคำถามพร้อมกัน ตัวอย่างที่ 2 คู่สนทนากำลังยืนรอรถโดยสารประจำทางที่ป้ายรถโดยสารประจำทาง พิธีกรจึงถามถึงจุดหมายที่คู่สนทนากำลังจะไป และถามหมายเลขรถโดยสารประจำทางที่คู่สนทนากำลังรอ และตัวอย่างที่ 3 คู่สนทนาที่เป็นคนขับรถแท็กซี่กำลังติดสัญญาณไฟจราจรอยู่ พิธีกรจึงถามถึงความรู้สึกที่รถติดสัญญาณไฟจราจร และถามต่อเรื่องจุดหมายปลายทางที่คู่สนทนากำลังจะไป

2. โครงสร้างส่วนเนื้อหา

โครงสร้างส่วนเนื้อหาในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บทสนทนาที่ปรากฏเป็นลำดับต่อจากการทักทายและการสอบถามในโครงสร้างส่วนนำ ได้แก่ การตอบรับ-สอบถาม และการโฆษณา ซึ่งปรากฏร่วมกันหลายชุด ก่อนที่จะเข้าสู่โครงสร้างส่วนท้ายที่เป็นการปิดการสนทนา

2.1 การตอบรับ-สอบถาม

การตอบรับ-สอบถาม หมายถึง การตอบคำถามที่พิธีกรถามไว้ในโครงสร้างส่วนเริ่ม และการสอบถามคู่สนทนาในประเด็นอื่นๆ ของพิธีกร การตอบรับ-สอบถามสามารถปรากฏมากกว่า 1 ชุด ขึ้นอยู่กับอุปสรรคของการสนทนาคือการจราจรเคลื่อนตัว ซึ่งตัวอย่างดังต่อไปนี้จะกำหนดให้ (B) แทนการตอบรับ และ (A) แทนการสอบถาม ร่วมกับชุดตัวเลขของการตอบรับ-สอบถาม และสอบถาม-ตอบรับ ซ้ำกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : สวีตตี้คะ (ลากเสียง) ไปไหนคะ

(B1) คู่สนทนา : กลับบ้าน

(A2) พิธีกร : โห กลับบ้านที่ไหนอะ

(B2) คู่สนทนา : นุ่นอะคะ เกษตร-นวมินทร์

(A3) พิธีกร : เกษตร โอ้โห แล้วทำไมมาทางนี้อะคะ

(B3) คู่สนทนา : อ้อ มาส่งลูกก่อนคะ

(A4) พิธีกร : ไปส่งลูกที่ไหนอะ

(B4) คู่สนทนา : ส่งลูก มศว เนี่ยคะ

(B4) พิธีกร : ตายตาเถร จริง ๆ แล้วต้องไปส่งที่มศวเองครี๊ย พบว่ามาส่งผิวดิวิยาเขต

คู่สนทนา : (หัวเราะ)

(A5) พิธีกร : ทานข้าวอะไรยังอะ

(B5) คู่สนทนา : อ้อเดี่ยวไปทานข้าวนี้แหละคะ

(B5) พิธีกร : เหรอ อะหนูมีไอติมเนสเล่ไมโลแมกมาสอดไส้นมข้น

กินรองท้องไปก่อนนะคะ (ไหว) (ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าหลังจากโครงสร้างส่วนเริ่มคือการเปิดการสนทนาของพิธีกรด้วยการใช้คำทักทายและคำถามที่เกี่ยวกับการสอบถามจุดหมายปลายทางว่า “สวัสดีค่ะ (ลากเสียง) ไปไหนคะ” โครงสร้างส่วนต่อมาคือส่วนเนื้อหาที่เริ่มต้นด้วยการตอบรับคำถามของพิธีกร (B1) โดยพิธีกรใช้คำตอบรับของคู่สนทนาคือ “กลับบ้าน” เพื่อเปิดประเด็นคำถามต่อมาคือ “โห กลับบ้านที่ ไหนอะ” (A2) และคู่สนทนาตอบรับคำถามนั้นใน (B2) ว่า “นู่นอะค่ะ เกษตร-นวมินทร์” โดยชุดการตอบรับ-สอบถาม และสอบถาม-ตอบรับ ปรากฏเป็นลำดับซ้ำกัน แต่อย่างไรก็ตามปรากฏ การตอบรับ-ตอบรับดังเช่น (A4)-(B4)-(B4) และ (A5)-(B5)-(B5) โดยส่วนที่ปรากฏซ้ำกันนั้นเป็นการตอบรับของพิธีกรด้วยกลวิธีต่าง ๆ ได้แก่ กลวิธีขยายความ กลวิธีทำให้ตัวอย่าง รวมถึงการตอบรับ เพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์

2.2 การโฆษณา

การโฆษณา หมายถึง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ รวมถึงนำเสนอคุณสมบัติ หรือจุดเด่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าหรือบริการดังกล่าว ซึ่งการสนทนา ระหว่างพิธีกรกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักนี้ พิธีกรโฆษณาสินค้าด้วยการมอบให้คู่สนทนาบางคน และมีการโฆษณาเพียงบางตอนเท่านั้นซึ่งพิธีกรโฆษณาสินค้าโดยใช้ 2 กลวิธี ได้แก่ การกล่าวถึงสินค้า และการไม่กล่าวถึงสินค้า

ก) การกล่าวถึงสินค้า

การกล่าวถึงสินค้า หมายถึง การกล่าวข้อมูลเกี่ยวกับสินค้านั้น ๆ ได้แก่ ชื่อตราสินค้า ชื่อสินค้า ประเภทสินค้า คำโปรย (Slogan) หรือคุณสมบัติ โดยพิธีกรจะกล่าวทุกข้อมูล หรือกล่าวบางข้อมูล เท่านั้น เนื่องจากพิธีกรได้กล่าวถึงสินค้าที่เป็นผู้สนับสนุนหลักของรายการไปในช่วงเปิดรายการแล้ว ดัง ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : อะนี่ ๆ เผื่อ เออ ไอติมเนสเล่มีนส์ช็อก อร่อย เย็นยั่ว
เผื่อรองท้องไปก่อน (ตอนที่ 2)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : อะให้ อันนี้มอบให้เป็นของขวัญ เป็นผลิตภัณฑ์จากยูนิลีเวอร์ (ตอนที่ 2)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : (ยื่นผลิตภัณฑ์) โซลาบีปี ไว้กั้นแดดในช่วงชายขมไขเต่าไขนกระหา
แล้วแต่จะเลือก (ตอนที่ 11)

ตัวอย่างที่ 4 พิธีกร : มี ไอติมเนี่ย เอาปะ (ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าพิธีกรจะกล่าวถึงสินค้าด้วยการใช้ข้อมูลหลากหลายรูปแบบร่วมกัน ดังตัวอย่างที่ 1 ที่พิธีกรกล่าวถึงสินค้าคือ “ไอติม (ไอศกรีม) เนสเล่มีนส์ช็อก” ตามด้วยคำโปรยคือ “อร่อย เย็นยั่ว” ตัวอย่างที่ 2 ปรากฏการกล่าวถึงประเภทของสินค้า และชื่อตราสินค้า คือ “เป็นของขวัญ เป็นผลิตภัณฑ์จากยูนิลีเวอร์” ตัวอย่างที่ 3 พิธีกรกล่าวถึงชื่อสินค้า และคุณสมบัติ คือ “โซลาบีปี ไว่กันแดด” ส่วนตัวอย่างที่ 4 พิธีกรกล่าวเฉพาะประเภทสินค้าคือ “ไอติม” เนื่องจากทุกตัวอย่างข้างต้นนั้นช่างภาพได้บันทึกภาพสินค้าไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตามมีอีกกลวิธีหนึ่งที่พิธีกรไม่กล่าวถึงข้อมูลสินค้า แต่จะใช้กล้องบันทึกภาพเพียงอย่างเดียว

ข) การไม่กล่าวถึงสินค้า

การไม่กล่าวถึงสินค้า เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่พิธีกรใช้ในการโฆษณา โดยพิธีกรจะไม่กล่าวถึงสินค้า แต่ใช้กล้องบันทึกภาพเพียงอย่างเดียว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : จริงหรือ ไปวนรถด้วยอะ อะๆ เดียวก่อนๆ รับนะ ยืนมือออกมานะ

(ภาพพิธีกรยื่นไอศกรีมให้คู่สนทนา) (ตอนที่ 3)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : พี่จะบอกธาตุสามอย่างให้บอกชื่อย่อ ถ้าตอบถูกพี่จะให้อันนี้

(ภาพตุ๊กตาหมี) (ตอนที่ 14)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : นี้อะมี อากาศมันร้อน นี

(ภาพพิธีกรยื่นผลิตภัณฑ์) (ตอนที่ 11)

จากตัวอย่างพบว่าการสนทนาดังกล่าวพิธีกรไม่ได้กล่าวถึงข้อมูลสินค้า กล่าวเพียงให้คู่สนทนา ยืนมือออกมา รับ หรือกล่าวว่า “อันนี้” และ “นี่” แต่ผู้ชมรายการจะเห็นภาพสินค้าที่ช่างภาพบันทึกไว้ รวมถึงทราบข้อมูลสินค้าจากการกล่าวถึงของพิธีกรตั้งแต่ช่วงต้นของรายการ

1.3 โครงสร้างส่วนท้าย

โครงสร้างส่วนท้ายในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บทสนทนาที่แสดงถึงการอำลาของพิธีกรที่ปรากฏหลังจากโครงสร้างส่วนเนื้อหา มีวัตถุประสงค์เพื่อปิดการสนทนา ได้แก่ การใช้คำอำลา การขอบคุณ การอวยพร หรือการใช้วาทภาษาเพื่อแสดงการอำลา รวมถึงการไม่ปรากฏคำบ่งชี้การอำลาโดยใช้การตัดจบการสนทนา

1.3.1 การอำลา

การอำลา หมายถึง การกล่าวถ้อยคำหรือการใช้ท่าทางต่อคู่สนทนา ด้วยการใช้คำอำลา ได้แก่ สวัสดี หวัดดี (การตัดเสียง) บ้ายบาย (คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศที่มาจากคำว่า Bye Bye) การใช้คำขอบคุณ ได้แก่ ขอบคุณ ขอบคุณมาก การใช้คำอวยพร เช่น โชคดี ขอให้มีความสุข ขอให้เดินทางปลอดภัย และการใช้วาทภาษาหรือท่าทาง ได้แก่ การโบกมือ การไหว้

ก) การใช้คำอำลา

การใช้คำอำลา หมายถึง การใช้คำว่า “สวัสดี” หรือ “ลาก่อน” ทั้งที่เป็นคำภาษาไทย คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ และคำที่ใช้กลวิธีพิเศษ เช่น การตัดคำ การละคำ เป็นต้น โดยการใช้คำอำลาพบทั้งการใช้คำอำลาเพียงอย่างเดียว และการใช้คำอำลาร่วมกับการใช้อวัจนภาษา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกรรับเชิญ : สวัสดีค่ะ (ลากเสียง) (ตอนที่ 14)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : บ้ายบาย (โบกมือ) (ตอนที่ 12)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : หวัดดีค่ะ (ลากเสียง) (ไหว้) บ้ายบาย (ตอนที่ 14)

จากทั้ง 3 ตัวอย่างข้างต้น พิธีกรใช้คำอำลา ได้แก่ บ้ายบาย สวัสดี หวัดดี เพื่อปิดการสนทนากับคู่สนทนา โดยการปิดการสนทนาด้วยการใช้คำอำลาดังกล่าวนี้นี้เป็นธรรมชาติของผู้ใช้ภาษา ซึ่งพิธีกรใช้คำว่า “สวัสดี” และคำว่า “หวัดดี” แบบตัดเสียง ร่วมกับคำลงท้ายแบบเพศหญิงคือคำว่า “คะ” ด้วยการลากเสียงยาว เพื่อแสดงถึงความเป็นกันเองกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกัน นอกจากนี้ยังพบการใช้คำว่า “บ้ายบาย” ซึ่งเป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศคือคำว่า “Bye Bye” ที่แสดงถึงความเป็นกันเองกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันมากกว่า คำว่า “สวัสดี” การใช้คำอำลาในการสนทนากับบางคู่สนทนา พิธีกรจะใช้ท่าทางหรืออวัจนภาษาร่วมกันด้วย ได้แก่ กล่าวคำว่า “บ้ายบาย” และโบกมือ ซึ่งแสดงความเป็นกันเองมากกว่าการใช้อวัจนภาษาคือการไหว้ ดังตัวอย่างที่ 3 คู่สนทนาเป็นพนักงานบริษัทด้านโฆษณา การสนทนาจึงมีเนื้อหาเชิงเชิญชวนให้บริษัทคู่สนทนาสนับสนุนรายการของบริษัทพิธีกร ในขณะที่คู่สนทนาในตัวอย่างที่ 2 เป็นผู้ชมรายการและชื่นชอบพิธีกร การสนทนาจึงมีเนื้อหาเชิงชื่นชมและแสดงความรู้สึกดีใจที่ได้พบพิธีกร ด้วยคู่สนทนาและเนื้อหาการสนทนาที่แตกต่างกัน จึงทำให้พิธีกรเลือกใช้คำอำลาและอวัจนภาษาในการปิดการสนทนาที่แตกต่างกันตามไปด้วย

ข) การใช้คำขอบคุณ

การใช้คำขอบคุณ หมายถึง การใช้คำว่า “ขอบคุณ” เพื่อปิดการสนทนา ร่วมกับการใช้คำลงท้ายหรือคำเรียกขาน มีวัตถุประสงค์เพื่อขอบคุณคู่สนทนาที่สละเวลามาสนทนากับพิธีกร โดยการใช้คำขอบคุณเพื่ออำลาพบการใช้คำขอบคุณเพียงอย่างเดียว และการใช้คำขอบคุณร่วมกับการใช้อวัจนภาษาดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : ขอบคุณนะคะ (ลากเสียง) (ตอนที่ 3)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : ขอบคุณนะคะพี่ (ไหว้) (ตอนที่ 3)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : ขอบคุณนะคะ (โบกมือ) (ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างข้างต้น พิธีกรเลือกปิดการสนทนาด้วยการใช้คำขอบคุณเพื่ออำลา โดยพิธีกรใช้คำขอบคุณร่วมกับคำลงท้ายแบบเทศหญิงคือคำว่า “นะคะ” และใช้คำเรียกขานตามมาคือคำว่า “คุณพี่” “เฮอ” รวมถึงการลากเสียง เพื่อแสดงความเป็นกันเองกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกัน และในตัวอย่างที่ 2 และ 3 พิธีกรอำลาด้วยการใช้คำขอบคุณร่วมกับอวัจนภาษาคือ “ขอบคุณนะคุณพี่ (ไหว้)” และ “ขอบคุณนะคะ (โบกมือ)” ความแตกต่างของการใช้อวัจนภาษาและคำขอบคุณนี้ขึ้นอยู่กับคู่สนทนา กล่าวคือคู่สนทนาในตัวอย่างที่ 2 เป็นคนขับรถจักรยานยนต์สาธารณะ ซึ่งมีอายุมากกว่าพิธีกร ส่วนคู่สนทนาในตัวอย่างที่ 3 เป็นพนักงานบริษัท ซึ่งมีอายุเทียบเท่าหรือน้อยกว่าพิธีกร จึงพบการเลือกใช้คำขอบคุณและอวัจนภาษาดังกล่าว

การกล่าวคำขอบคุณของพิธีกรนั้น เนื้อหาการสนทนาไม่มีส่วนใดเกี่ยวข้องกับการที่คู่สนทนามอบสิ่งของให้พิธีกร หรือช่วยเหลือบางสิ่งบางอย่างแก่พิธีกรที่จะทำให้พิธีกรกล่าวคำขอบคุณ ดังนั้น การที่พิธีกรขอบคุณคู่สนทนานั้นสามารถอนุมานได้ว่าเป็นการขอบคุณที่สละเวลาเพื่อสนทนาและร่วมถ่ายทอดรายการกับพิธีกร

ค) การใช้คำอวยพร

การใช้คำอวยพร หมายถึง การใช้คำที่แสดงถึงความปรารถนาที่จะให้คู่สนทนาได้รับสิ่งที่ดี เช่น ขอให้โชคดี ขอให้มีความสุข เป็นต้น โดยอาจใช้ร่วมกับคำลงท้ายหรือคำเรียกขาน ซึ่งการใช้คำอวยพรเพื่อปิดการสนทนานั้นจะพบการใช้คำอวยพรเพียงอย่างเดียว และการใช้คำอวยพรรวมกับการใช้อวัจนภาษา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : โชคดีนะจ๊ะ (ตอนที่ 5)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : มีความสุขนะคุณพี่นะ (ตอนที่ 8)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : อ้อตรงนี้เอง โชคดีนะคุณพี่นะ ขับรถปลอดภัยนะคะ (ไหว้) (ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างข้างต้นพิธีกรกล่าวคำอวยพรร่วมกับคำลงท้ายทั่วไปคือ “นะ” และคำลงท้ายแบบเทศหญิงคือ “นะจ๊ะ” และ “นะคะ” เพื่อปิดการสนทนา นอกจากนั้นยังพบการใช้อวัจนภาษาร่วมด้วย โดยคำอวยพรที่ปรากฏมีเนื้อหาเกี่ยวกับความโชคดี ความสุข และความปลอดภัยในการขับขี่ยานพาหนะ ซึ่งเนื้อหาของคำอวยพรเรื่องความปลอดภัยในการขับขี่ยานพาหนะที่ปรากฏในการสนทนาสอดคล้องกับบริบทของรายการที่ถ่ายทอดอยู่บนท้องถนน

ง) การใช้วจนภาษา

การใช้วจนภาษา หมายถึง การใช้ท่าทางเพื่อสื่อสารแทนคำพูด โดยพบการปิดการสนทนา ด้วยการใช้อวจนภาษาเพียงอย่างเดียว ไม่ปรากฏรวมกับการอำลารูปแบบอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : ตอบผิดไม่ได้อะไรนะ ได้สมุด (โบกมือ) (ตอนที่ 5)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : อ่อยปาก อะไรเอ่อย่อยปากลำบาก

คู่สนทนา : (หัวเราะ)

พิธีกร : ล้มต่าปลาร้า (หัวเราะ)

คู่สนทนา : (หัวเราะ)

พิธีกร : (โบกมือ)

คู่สนทนา : (โบกมือ) (ตอนที่ 11)

จากตัวอย่าง การปิดการสนทนานั้นไม่ปรากฏถ้อยคำบ่งชี้ที่แสดงถึงการอำลา แต่ปรากฏอวจนภาษาที่แสดงถึงการอำลาคือ การโบกมือ ทั้งนี้การใช้วจนภาษาเพื่ออำลานั้นสัมพันธ์กับการเคลื่อนตัวของการจราจร กล่าวคือทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้น พิธีกรสนทนาในโครงสร้างส่วนเริ่มและโครงสร้างส่วนเนื้อหา ในช่วงการจราจรติดขัดจากสัญญาณไฟจราจร จนกระทั่งโครงสร้างส่วนท้ายที่การจราจรเริ่มเคลื่อนตัว ทำให้เกิดระยะห่างระหว่างรถตู้ที่พิธีกรโดยสารอยู่กับยานพาหนะของคู่สนทนา ซึ่งการใช้ถ้อยคำจะต้องเปล่งเสียงดังกว่าปกติเพื่อให้คู่สนทนาได้ยิน พิธีกรจึงเลือกใช้อวจนภาษาแทน

จ) การใช้หลายรูปแบบร่วมกัน

การใช้หลายรูปแบบร่วมกัน หมายถึง การใช้คำอำลา การใช้คำขอบคุณ การใช้คำอวยพร และการใช้อวจนภาษา ทุกรูปแบบหรือมากกว่า 2 รูปแบบร่วมกันในการอำลาเพื่อปิดการสนทนา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : อะไปละบ้ายบาย โชคดี แต่งักวนะ (ตอนที่ 14)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : ขอบคุณนะคะ บ้ายบาย (โบกมือ) (ตอนที่ 12)

จากทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้น พิธีกรใช้รูปแบบการอำลามากกว่า 2 รูปแบบร่วมกัน ทั้งการใช้คำอำลาคือ “บ้ายบาย” การใช้คำขอบคุณคือ “ขอบคุณ” และ “แต่งักว” (Thank You) ซึ่งเป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ การใช้คำอวยพรคือ “โชคดี” และการใช้อวจนภาษาคือการโบกมือ โดยในตัวอย่างที่ 1 พิธีกรอำลาด้วยการใช้คำอำลา ร่วมกับการใช้คำอวยพร และการใช้คำขอบคุณ ส่วนตัวอย่างที่ 2 พิธีกรอำลาด้วยการใช้คำขอบคุณ ร่วมกับการใช้คำอำลา และการใช้อวจนภาษา

1.3.2 การตัดจบการสนทนา

การตัดจบการสนทนา หมายถึง การไม่ปรากฏถ้อยคำหรือท่าทางที่แสดงการอำลา เพื่อจบการสนทนา ด้วยสาเหตุเรื่องการเคลื่อนตัวของการจราจร และการติดต่อของรายการ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : 7 บาท เราสู้ศึกยังงัยบ้างไหมที่ผู้ชายบนรถไม่ลุกให้เรานั่งเลยอะ

คู่สนทนา : ยังไม่ได้คิดอะไรเลยคะ

พิธีกร : อ้อยยังไม่ได้คิดอะไร เราเป็นผู้หญิงเราต้องแข็งแรง X (ตอนที่ 4)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : เคยเปิดมาแล้วเจออะไรแบบว่าตกใจอยู่ในนี้ไหม เปิดมามีวัวอย่าง
เงี้ย หรือเปิดมามี วัยมีสิงโต

คู่สนทนา : (หัวเราะ)

พิธีกร : ไม่มีหรือ X (ตอนที่ 11)

จากตัวอย่างการตัดจบการสนทนาข้างต้น จะพบว่าพิธีกรไม่สอบถามคู่สนทนาใน ตัวอย่างที่ 1 เพิ่มเติม จึงทำให้คู่สนทนาไม่มีการตอบรับ และการสนทนาสิ้นสุดโดยไม่มีคำบ่งชี้การอำลา เช่นเดียวกับ ตัวอย่างที่ 2 ที่คู่สนทนาตอบรับคำถามของพิธีกรด้วยการใช้อวัจนภาษาหัวเราะ พิธีกรจึงคาดคะเน คำตอบนั้นและตอบเพื่อยืนยันกับคู่สนทนาว่า “ไม่มีหรือ” และจบการสนทนาโดยไม่สอบถามหรือกล่าว คำบ่งชี้การอำลา นอกจากนั้นในตัวอย่างที่ 2 คู่สนทนาขับรถไปก่อนเนื่องจากการจราจรเริ่มเคลื่อนตัว พิธีกรจึงไม่มีโอกาสได้กล่าวคำอำลาเพื่อปิดการสนทนา

กลวิธีทางภาษาในการสนทนายระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง

กลวิธีทางภาษา หมายถึง วิธีการที่พิธีกรเลือกใช้ภาษาลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ในการดำเนินรายการคือเพื่อความบันเทิง โดยกลวิธีทางภาษาที่พิธีกรเลือกใช้ในการสนทนา ระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง ประกอบด้วย 9 กลวิธี ได้แก่ การใช้มุขตลก การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การกล่าวซ้ำ การขยายความ การให้ตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริง การกล่าวเหนื่อ ความคาดหมาย การเล่นเสียง-เล่นคำ การหักมุม และการใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติ

1. การใช้มูลบท

การใช้มูลบท หมายถึง การใช้ชุดข้อมูล ความคิด ความเชื่อ ที่คนในสังคมหนึ่งรับรู้และเข้าใจ ความหมายร่วมกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 คู่สนทนา : ส่งลูก มศว เนี่ยค่ะ

พิธีกร : ตายตาเถร ซึ่งจริง ๆ แล้วต้องไปส่งที่มศว.องครักษ์ด้วย พบว่ามา
ส่งผิดวิทยาเขต (ตอนที่ 2)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : ไปไหนคะคุณพี่

คู่สนทนา : ออรัชดาครับ

พิธีกร : หู ไปไกลจังเลย ไปทำอะไรคะ โพไซดอน (ตอนที่ 3)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : แล้วถ้าอยากตีม้าน้ำแดงคุณพี่ลองไปดูตรงศาลข้างหลังนั้น

(ซึ่งไปที่ศาลพระภูมิ) ไม่ได้หรือ เต็ยวร้า ๆ เต็ยวร้าเนาะ (ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างการใช้มูลบทข้างต้น ตัวอย่างที่ 1 พิธีกรใช้ส่วนหนึ่งของคำตอบของคู่สนทนา คือ “มศว” หรือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีวิทยาเขตทั้งที่อยู่ใน กรุงเทพมหานคร (วิทยาเขตประสานมิตร) และจังหวัดนครนายก (วิทยาเขตองครักษ์) จึงปรากฏการใช้มูลบทเรื่องวิทยาเขตที่มีระยะทางไกลจากกันดังกล่าว ตัวอย่างที่ 2 พิธีกรสนทนากับคู่สนทนาเพศชายที่กำลังจะเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางบริเวณถนนรัชดาภิเษก จึงปรากฏการใช้มูลบทเรื่องสถานอาบอบนวดที่มีชื่อเสียงในบริเวณจุดหมายปลายทางของคู่สนทนาคือ “โพไซดอน” ส่วนตัวอย่างที่ 3 พิธีกรสอบถามคู่สนทนาเรื่องเครื่องตีที่กำลังตีอยู่ เมื่อคู่สนทนาตอบชื่อเครื่องตีที่กำลังตีอยู่ พิธีกรได้ใช้มูลบทเรื่องของบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเรื่องผลจากการลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ “แล้วถ้าอยากตีม้าน้ำแดงคุณพี่ลองไปดูตรงศาลข้างหลังนั้น” และ “ไม่ได้หรือ เต็ยวร้า ๆ เต็ยวร้าเนาะ” กล่าวคือม้าน้ำแดง เป็นเครื่องตีที่ได้รับความนิยมเพื่อใช้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามศาลต่างๆ และผลจากการลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยการรับประทานของบูชาก็จะทำให้ “ผีเข้า” โดยผู้ที่ลบหลู่มักจะรำ

2. การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันหรือการประชด Panpothong (1996 อ้างใน ปาลีตา ผลประดับเพชร, 2555: 154-155) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพูดอย่างหนึ่งแต่หมายความตรงกันข้าม หรือการพูดสิ่งที่ผู้พูดและผู้ฟังเชื่อว่าเป็นเท็จเพื่อแนะนำความหมายตรงกันข้าม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : อ้อ มั่นยูเทิร์นไม่ได้ก็เลยมาทางนี้

พิธีกร : ตาย ถ้าใครบอกยูไม่ได้ ไม่ต้องไปกินสมุทรปราการนั่นเลยหรือคะ (ตอนที่ 1)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : สุขุมวิทหรือ ก็คือยาวไปจนถึงจังหวัดตราดเลยนะคุณพี

คู่สนทนา : โอเคครับผม

พิธีกร : เดี๋ยวไปกลับรถแถวนู่นเลยเนาะ บางละมุงเลยเนาะคุณพี (ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างที่ 1 พิธีกรสอบถามคู่สนทนาถึงจุดหมายปลายทางที่จะไปรับประทานอาหารค่ำ ซึ่งจุดหมายปลายทางของคู่สนทนาไกลกว่าร้านอาหารที่อยู่ใกล้ๆ เพียงต้องกลับรถ (ยูเทิร์น หรือ U-turn) แต่คู่สนทนาไม่ต้องการกลับรถ พิธีกรจึงกล่าวด้วยถ้อยคำนัยผกผันว่า “ถ้าใครบอกยูไม่ได้ ไม่ต้องไปกินสมุทรปราการนั่นเลยหรือคะ” ซึ่งหมายความว่าถ้าไม่ต้องการกลับรถ ต้องการตรงไปข้างหน้าเพียงอย่างเดียว คู่สนทนาอาจต้องตรงไปเรื่อยๆ จนถึงจังหวัดสมุทรปราการที่มีระยะทางไกลมากกว่า ซึ่งเป็นกรกล่าวความหมายตรงกันข้าม ส่วนตัวอย่างที่ 2 พิธีกรสอบถามเส้นทางกับคู่สนทนาว่าต้องการไปยังถนนที่มีการจราจรติดขัด คู่สนทนาจึงเสนอว่าถนนสุขุมวิท พิธีกรจึงกล่าวด้วยถ้อยคำนัยผกผันว่า “สุขุมวิทหรือ ก็คือยาวไปจนถึงจังหวัดตราดเลยนะคุณพี” และ “เดี๋ยวไปกลับรถแถวนู่นเลยเนาะ บางละมุงเลยเนาะคุณพี” โดยใช้ประเด็นเรื่องระยะทางที่ไกลเพื่อประชดประชันคู่สนทนา คำตอบของคู่สนทนาคือถนนสุขุมวิทนั้นมีระยะทางยาวจนถึงต่างจังหวัด พิธีกรจะไปกลับรถบริเวณอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นการกล่าวความหมายตรงกันข้าม

3. การกล่าวซ้ำ

การกล่าวซ้ำ หมายถึง การกล่าวคำพูดของคู่สนทนาอีกครั้งเพื่อทวนคำตอบ ก่อนที่พิธีกรจะนำคำตอบที่กล่าวซ้ำนั้นมาใช้ร่วมกับกลวิธีอื่นๆ ต่อไป ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 คู่สนทนา : ทำฝ่ายบุคคลคะ

พิธีกร : ฝ่ายบุคคล นี่ก็ฝ่ายบุคคล บุคคลรังเกียจ (ตอนที่ 7)

ตัวอย่าง 2 คู่สนทนา : จะรีบอุ้มเลย

พิธีกร : จะรีบอุ้ม อุ้มไปฆ่า (ตอนที่ 1)

ตัวอย่างที่ 3 คู่สนทนา : เขาให้ฟรี

พิธีกร : เขาให้ฟรี หนูเป็นศาลพระภูมิหรือ เขาเอากล้วยมาไหว้เราหรือ (ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างจะพบว่าเมื่อคู่สนทนาถามว่าตอบรับพิธีกรแล้ว พิธีกรจะกล่าวซ้ำคำตอบของคู่สนทนาทุกส่วน หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง โดยมีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อทวนคำตอบเท่านั้น แต่เพื่อนำคำตอบนั้นมาใช้ร่วมกับกลวิธีอื่นๆ ต่อไป เช่น การเล่นเสียง-เล่นคำ การใช้มุขลบท หรือการขยายความ

4. การขยายความ

การขยายความ หมายถึง การให้ความหมายหรืออธิบายความเพิ่มเติมจากข้อความหนึ่ง ๆ ซึ่งเป็นคำตอบของคู่สนทนาด้วยกลวิธีย่อย ได้แก่ การให้ความหมาย การให้ตัวอย่าง และการกล่าวเกินจริง โดยกลวิธีการขยายความจะปรากฏต่อมาจากกลวิธีการกล่าวซ้ำ หรือปรากฏเดี่ยว ๆ

4.1 การให้ความหมาย

การให้ความหมาย หมายถึง การขยายความเพื่อให้ความหมายต่อสิ่งๆ หนึ่ง ด้วยคำบ่งชี้ ได้แก่ คือนั่นคือ แปลว่า หมายถึง หมายความว่า ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : รับเฉพาะของคณูปุ่นหรือคุณพี

คู่สนทนา : ใช่ครับ

พิธีกร : เหนือคุณพี ก็คือมีเสื้อตาตามิ แล้วก็มีตัวกินซีโคล บางครั้งเราต้อง

ย้ายตัวกินซีโคล (ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างข้างต้นพิธีกรใช้กลวิธีการให้ความหมายจากการสอบถามว่า “รับเฉพาะของคณูปุ่นหรือคุณพี” คู่สนทนาตอบรับว่า “ใช่ครับ” พิธีกรจึงใช้คำบ่งชี้คือคำว่า “คือ” เพื่อให้ความหมายว่า “คณูปุ่น” คือเสื้อตาตามิ

4.2 การให้ตัวอย่าง

การให้ตัวอย่าง หมายถึง การขยายความเพื่อเน้นย้ำให้ความที่กล่าวมาก่อนหน้ามีความชัดเจนมากขึ้น โดยการใช้คำว่า “เช่น” เป็นคำบ่งชี้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : คุณพี ผากขยะไปคนดิ

คู่สนทนา : มีให้เก็บทั้งด้วยเหอ

พิธีกร : มีให้เก็บทั้งอยู่คน เคยเจอขยะแปลกๆ ไหม X ซากเสื้ออย่างเงี้ย (ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างข้างต้นพิธีกรสนทนากับคู่สนทนาที่มีอาชีพพนักงานเก็บขยะ จึงสอบถามว่า “เคยเจอขยะแปลก ๆ ไหม” และพิธีกรได้ให้ตัวอย่าง “ขยะแปลก ๆ” โดยละคำบ่งชี้ว่า “เช่น” ก่อนที่จะกล่าวตัวอย่างคือ “ซากเสื้อ” กล่าวคือ พิธีกรต้องการยกตัวอย่างว่า “เคยเจอขยะแปลกๆ ไหม (เช่น) ซากเสื้อ” ซึ่งตัวอย่างที่พิธีกรกล่าวนั้นมีลักษณะแปลกไปจากขยะที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวันของคู่สนทนา

4.3 การกล่าวเกินจริง

การกล่าวเกินจริง หมายถึง การขยายความที่มีความหมายผิดไปกว่าความเป็นจริง หรือเป็น เรื่องที่ไม่สามารถเกิดขึ้นจริงได้ เช่น ระยะทางที่ไกลมากกว่าความเป็นจริง ระยะเวลาที่นานกว่าความเป็นจริง หรือค่าโดยสารที่แพงมากกว่าความเป็นจริง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : หรอ นี่มา นี่นั่งแท็กซี่มาจากสุราษฎร์หรอเนี่ย ตอนนี่ค่าแท็กซี่ของ
น้องก็ทั้งหมดประมาณแปดหมื่นบาทแล้วนะคะ (ตอนที่ 7)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : เดียวตามไปหรอ ขับตามรถเมล์ ตายละ อื่กั้หมื่นปีจะถึง (ตอนที่ 8)

จากตัวอย่างที่ 1 พิธีกรสนทนากับคู่สนทนาที่เป็นคนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งกำลังเดินทางด้วยรถแท็กซี่ไปยังสถานที่หนึ่งในกรุงเทพมหานคร พิธีกรจึงใช้กลวิธีการกล่าวเกินจริงโดยอาศัยข้อมูลคือ “จังหวัด สุราษฎร์ธานี” และ “รถแท็กซี่” นำมาตีความว่าคู่สนทนาเดินทางด้วยรถแท็กซี่มาจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี และใช้กลวิธีการกล่าวเกินจริงประมาณค่าโดยสารของคู่สนทนาว่า “ตอนนี่ค่าแท็กซี่ของน้องก็ทั้งหมดประมาณแปดหมื่นบาทแล้วนะคะ” ซึ่งค่าโดยสารแท็กซี่ไม่สามารถมีราคาถึง 80,000 บาทได้

ส่วนตัวอย่างที่ 2 พิธีกรสนทนากับคู่สนทนาที่เป็นพนักงานเก็บค่าโดยสารบนรถโดยสารสาธารณะ คู่สนทนาแนะนำให้พิธีกรขับรถตามรถโดยสารประจำทางคันดังกล่าวไป พิธีกรจึงใช้กลวิธีการกล่าวเกินจริงเรื่องระยะเวลา กล่าวคือการขับรถตามรถโดยสารประจำทางที่ต้องมีการจอดรับผู้โดยสารตามป้ายรถประจำทางต่าง ๆ นั้นมีระยะเวลานาน แต่ระยะเวลาดังกล่าวไม่สามารถนานจนถึงหรือมากกว่า 10,000 ปีได้

5. การเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบ หมายถึง การเทียบเคียงให้เห็นลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันของสองสิ่ง โดยใช้คำบ่งชี้ ได้แก่ เหมือน ดัง ประหนึ่ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : หรอ ผ้าคาดปากนี่สีเหมือนคุณพี่ไปขอหยุดพยาบาลจากโรงพยาบาลใด
โรงพยาบาลหนึ่งมาใส่ (ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างข้างต้น พิธีกรใช้กลวิธีการเปรียบเทียบสีของผ้าคาดปากของคู่สนทนาที่ขับรถจักรยานยนต์ ซึ่งเป็นสีชมพู กับสีของชุดพยาบาลของโรงพยาบาล เพื่อให้เปรียบเทียบว่าสีคล้ายกัน ด้วยคำบ่งชี้คือคำว่า “เหมือน” ที่ปรากฏระหว่างสิ่งของสองสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ

6. การกล่าวเหนือความคาดหมาย

การกล่าวเหนือความคาดหมาย หมายถึง การกล่าวถ้อยคำที่มีเนื้อหาเกินขอบเขตที่คู่สนทนาคาดคิดไว้ ซึ่งเนื้อหานั้นสามารถเกิดขึ้นหรือเป็นไปได้ในอีกบริบทหนึ่ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 คู่สนทนา : ไปได้ตลอดครับ

พิธีกร : ไปได้หมดเลยหรือฮะ หนูจะไปสุโขทัย (ตอนที่ 7)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : มีน้ำทุกอย่างเลยไหมคุณพี่

คู่สนทนา : มีทุกอย่างเลยครับพี่

พิธีกร : อยากไดน้ำปานะ (ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ 1 พิธีกรสนทนากับคนขับรถจักรยานยนต์สาธารณะ จึงสอบถามว่าถ้าจะใช้บริการจะสามารถไปยังจุดหมายปลายทางใดได้บ้าง คู่สนทนาตอบว่าสามารถไปได้ตลอด ซึ่งขอบเขตของคำตอบคู่สนทนาที่ทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานครหมายถึง “ไปได้ทุกจุดหมายปลายทางในกรุงเทพมหานครที่รถจักรยานยนต์จะสามารถขับไปได้” แต่พิธีกรได้ใช้กลวิธีการกล่าวเหนือความคาดหมายเรื่องจุดหมายปลายทางคือต้องการไปยัง “จังหวัดสุโขทัย” ซึ่งมีระยะทางที่ไกลกว่าระยะทางในกรุงเทพมหานคร ข้อมูลเรื่องจุดหมายปลายทางนี้จึงมีลักษณะเหนือความคาดหมาย

ส่วนตัวอย่างที่ 2 พิธีกรสนทนากับคนขายเครื่องดื่ม จึงสอบถามว่า “มีน้ำทุกอย่างเลยไหมคุณพี่” และคำตอบของคู่สนทนาที่กล่าวว่า “มีทุกอย่างเลยครับพี่” ซึ่งขอบเขตของคำตอบคู่สนทนานั้นคือ “น้ำทุกชนิดที่สามารถสั่งได้ในร้านรถเข็นขายเครื่องดื่ม” แต่พิธีกรได้ใช้กลวิธีการกล่าวเหนือความคาดหมายเรื่องชนิดเครื่องดื่มคือต้องการ “น้ำปานะ” หมายถึง เครื่องดื่มของพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งมีใช้เครื่องดื่มของฆราวาสหรือคนทั่วไปที่สามารถสั่งได้ตามร้านรถเข็นขายเครื่องดื่ม

7. การเล่นเสียง-เล่นคำ

การเล่นเสียง-เล่นคำ หมายถึง การใช้คำที่มีเสียงเหมือนหรือคล้ายกันกับอีกคำหนึ่ง ซึ่งมีความหมายแตกต่างกัน รวมถึงการใช้คำที่มีรูปเหมือนกับอีกคำหนึ่ง อาจเรียกได้ว่าเป็นการพ้องเสียงดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 คู่สนทนา : เข้าวินครับ

พิธีกร : เข้าวิน กางเกงในหรือ (ตอนที่ 1)

ตัวอย่างที่ 2 คู่สนทนา : ถ่ายรูปน้อย

พิธีกร : ถ่ายกับแปมนะไม่ได้ถ่ายกับน้อย (ตอนที่ 8)

จากตัวอย่างที่ 1 พิธีกรสนทนากับคนขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง โดยสอบถามเรื่องจุดหมายปลายทางของคู่สนทนา ซึ่งคู่สนทนาตอบว่ากำลังจะ “เข้าวิน” หมายถึงคู่สนทนากำลังจะเข้าไปทำงานที่จุดจอดรถจักรยานยนต์รับจ้าง แต่พิธีกรเล่นคำว่า “เข้าวิน” ที่หมายถึงลักษณะของกางเกงชั้นในที่เข้าไป

อยู่ระหว่างร่อนบันทึก ซึ่งคำว่า “เข้าวิน” มีรูปเหมือนกัน แต่มีความหมายแตกต่างกัน ส่วนตัวอย่างที่ 2 พิธีกรสนทนากับคู่สนทนาที่อยากถ่ายรูปร่วมกับพิธีกร จึงพบประโยคเชิงขอร้องว่า “ถ่ายรูปหน่อย” แต่พิธีกรเล่นคำว่า “หน่อย” ที่เป็นคำบ่งชี้แสดงการขอร้องให้กลายเป็นคำว่า “หน่อย” ที่หมายถึงชื่อคน พิธีกรจึงบอกคู่สนทนาว่า “ถ่ายกับแปมนะไม่ได้ถ่ายกับหน่อย” ซึ่งแปมเป็นชื่อเล่นของพิธีกร

8. การหักมุม

การหักมุม หมายถึง การทำให้คู่สนทนาเข้าใจความหมายในประเด็นอย่างหนึ่งก่อน แล้วเปลี่ยนไปอีกประเด็นหนึ่ง ซึ่งมีคำที่ใช้ร่วมกันระหว่างสองประเด็น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : หอมปาว ฉีดยาเปล่าเนี่ย

คู่สนทนา : ไม่ได้ฉีดยาค่ะ

พิธีกร : ไม่ได้หมายถึงมะลิ หมายถึงเราอะ ตัวเราฉีดยาวัคซีน คอติบ เรา

ฉีดยาหรือยัง

คู่สนทนา : ฉีดแล้ว หนูฉีดยาแล้ว (ตอนที่ 1)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : เคยจุดบุหรี่ใกล้ ๆ ระหว่างชนแก๊สไหมคุณพี่ อย่าทำนะบุหรี่มันไม่ดี

ต่อสุขภาพ (ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างที่ 1 พิธีกรสนทนากับคู่สนทนาที่ขายดอกมะลิ จึงสอบถามข้อมูลเรื่องดอกมะลิ โดยปรากฏคำว่า “ฉีดยา” ซึ่งหมายถึงการฉีดยาฆ่าแมลงที่ดอกมะลิ แต่พิธีกรหักมุมด้วยการเปลี่ยนประเด็นจากเรื่องการฉีดยาฆ่าแมลงในดอกมะลิไปยังเรื่องการฉีดยาป้องกันโรคในมนุษย์ โดยปรากฏคำร่วมกันคือคำว่า “ฉีดยา” ส่วนตัวอย่างที่ 2 พิธีกรสนทนากับคู่สนทนาที่กำลังขนส่งถังแก๊ส จึงสอบถามประสบการณ์ของคู่สนทนาเรื่องการจุดไฟที่บูหรือขณะกำลังขนส่งแก๊ส แต่พิธีกรหักมุมด้วยการเปลี่ยนประเด็นจากเรื่องการจุดไฟที่บูหรือระหว่างขนส่งแก๊สไปยังเรื่องความอันตรายของบูหรือต่อสุขภาพ โดยปรากฏคำร่วมกันคือคำว่า “บูหรือ”

9. การใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติ

การใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติ หมายถึง การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับลำดับญาติเพื่อเรียกคู่สนทนา ได้แก่คำว่า คุณพี่ น้ำ คุณน้า คุณน้ารถตุ๊กตุ๊ก คุณน้าไก่ทอด คุณน้ารถป. (พนักงานรักษาความปลอดภัย) คุณลุง คุณแม่ คุณน้อง พี่ ลูก ลูกสาว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พิธีกร : สวัสดีค่ะคุณน้ารถตุ๊กตุ๊ก ไปปรับผู้โดยสารที่ไหน (ตอนที่ 5)

ตัวอย่างที่ 2 พิธีกร : แต่งร้านมีไหมคุณแม่ (ตอนที่ 11)

ตัวอย่างที่ 3 พิธีกร : สวัสดีคุณพี่ ไปส่งแก๊สไหนอะ (ตอนที่ 2)

ตัวอย่างที่ 4 พิธีกรรับเชิญ : สวัสดีค่ะลูก (ตอนที่ 14)

จากตัวอย่างข้างต้น พิธีกรใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติในการสนทนากับคู่สนทนา โดยการเลือกใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติรูปแบบต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยเรื่องอายุของคู่สนทนา กล่าวคือหากคู่สนทนามีแนวโน้มที่จะมีอายุน้อยกว่าพิธีกร พิธีกรจะเลือกใช้คำว่า คุณน้า คุณแม่ หรือคุณพี่ โดยอาจใช้ร่วมกับสัญลักษณ์แสดงอาชีพ เช่น รถตุ๊กตุ๊ก (รถสามล้อ) คือคำว่า “คุณน้ารถตุ๊กตุ๊ก” ส่วนการใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติแบบอื่น ๆ ได้แก่ คุณน้อง หรือคำว่า ลูก พิธีกรจะเลือกใช้กับคู่สนทนาที่มีแนวโน้มที่จะมีอายุน้อยกว่าพิธีกรดังตัวอย่างที่ 4 ที่คู่สนทนาสวมชุดนักเรียนอยู่ ซึ่งชุดนักเรียนเป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้พิธีกรรับเชิญทราบว่าคู่สนทนางำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา และมีอายุน้อยกว่าพิธีกรรับเชิญ

อภิปรายผลการวิจัย

โครงสร้างปริจเฉทและกลวิธีทางภาษาที่พิธีกรเลือกใช้มีเป้าหมายสำคัญเพื่อสร้างอารมณ์ขันหรือความบันเทิงตามวัตถุประสงค์ของรายการ กล่าวคือ พิธีกรเปิดการสนทนาด้วยการทักทายและสอบถาม ซึ่งพบการใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติเพื่อแสดงถึงความเป็นกันเองกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกัน ก่อนที่จะสอบถามเพื่อให้คู่สนทนาตอบรับ และนำคำตอบของคู่สนทนามาใช้ขยายความร่วมกับกลวิธีอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความตลกขบขัน การสื่อสารด้วยโครงสร้างปริจเฉท และกลวิธีทางภาษาดังที่ได้ศึกษาไปสอดคล้องกับตัวตนของพิธีกร กล่าวคือการสนทนาภายใต้บริบทดังกล่าวไม่สามารถเตรียมบทสนทนาได้ พิธีกรจึงต้องเปิดการสนทนา ดำเนินการสนทนา และปิดการสนทนา รวมถึงเลือกกลวิธีทางภาษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายการจากประสบการณ์การใช้ภาษาของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับประวัติการศึกษาด้านภาษาจากคณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาเอกภาษาบาลี-สันสกฤต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และความสามารถในการสร้างสรรค์เลือกใช้ถ้อยคำจนมีผลทำให้การใช้บทสนทนาในรายการประสบผลสำเร็จในบริบทของรายการที่กำหนดขึ้น ผลการศึกษาที่ได้้นอกจากจะแสดงให้เห็นรูปแบบโครงสร้างปริจเฉทและกลวิธีทางภาษาที่พิธีกรเลือกใช้แล้ว ยังแสดงให้เห็นบุคลิกของพิธีกรที่เป็นเพศที่สาม ชื่อเสียงและความสามารถของพิธีกร รวมถึงบุคลิกที่เป็นคนที่มีความตลกขบขัน อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้รายการได้รับความนิยม

นอกจากนี้อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้รายการได้รับความนิยมคือเรื่องที่สนทนา เนื่องจากบริบทการสนทนาของรายการที่ถ่ายทำบนท้องถนน จึงพบการสนทนาเรื่องจุดหมายปลายทาง สถานที่ และเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับคู่สนทนา เช่น ชื่อของคู่สนทนา สถานะของคู่สนทนา อาชีพของคู่สนทนา กิจกรรมที่คู่สนทนางำลังกระทำ เป็นต้น การสอบถามชื่อและสถานะของคู่สนทนานั้นจะพบเฉพาะคู่สนทนาเพศชายที่มีหน้าตาดี สอดคล้องกับเพศสภาพของพิธีกรที่ชื่นชอบเพศชาย ส่วนเรื่องอาชีพของคู่สนทนา พิธีกรจะสอบถามเมื่อคู่สนทนากล่าวถึงสถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางที่จะเดินทางไป

หรือจุดหมายที่เพิ่งเดินทางมา และเรื่องกิจกรรมที่คู่สนทนากำลังกระทำ พิธีกรจะสอบถามเมื่อคู่สนทนากระทำสิ่งอื่นอยู่ เช่น ฟังเพลง ขนผักผลไม้ อ่านหนังสือ เป็นต้น โดยเรื่องที่สนทนาในรายการต่อบากต่อคำ ติดไฟแดง เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในบริบทเฉพาะเท่านั้น ซึ่งสัมพันธ์กับสถานที่ถ่ายทำรายการคือ ฉากบนท้องถนน

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า บุคลิกของพิธีกร ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ฉากบนท้องถนนช่วงเวลาเมื่อการจราจรติดสัญญาณไฟจราจร และเรื่องที่สนทนา รวมทั้งวัฒนธรรม การสื่อสารของคนไทยในบริบทในสังคมเมืองที่มีการปฏิสัมพันธ์กันบนท้องถนนในบางช่วงเวลา ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของรายการต่อบาก ต่อคำ ติดไฟแดง ที่มีลักษณะต่างจากรายการอื่น จึงทำให้รายการน่าสนใจและได้รับความนิยมจากทั้งผู้ชมรายการทางสื่อสังคมออนไลน์ ดังที่จะเห็นได้จากรางวัลที่รายการนี้ได้รับคือ “Sanook! สุดยอด VOTE OF THE YEAR 2๐17” สาขา สุดยอดรายการล่านิว จากการประกาศรางวัล “ศิลปินและบุคคลที่โดดเด่นทางโลกออนไลน์ตลอดปี 2๐17” ที่ตัดสินโดยผลการลงคะแนนจากคนไทยทั่วประเทศ ผ่านเว็บไซต์ Sanook.com นอกจากนี้รายการนี้ยังได้รับความนิยมจากธุรกิจต่างๆ ที่สนับสนุนรายการเพื่อต้องการโฆษณาสินค้า โดยสินค้าเหล่านั้นมีความสอดคล้องกับบริบทของรายการ ตัวอย่างเช่น ไอศกรีม เป็นอาหารว่างสำหรับคู่สนทนาในระหว่างการจราจรติดขัด ป๊อปปี้ เป็นเครื่องสำอางที่มีคุณสมบัติป้องกันรังสีจากแสงแดด เหมาะสมกับคู่สนทนาที่ทำงานนอกสถานที่

อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ กระบวนการติดต่อของรายการเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถทราบถึงโครงสร้างส่วนเริ่มและส่วนท้ายได้อย่างแน่ชัด เพราะผู้วิจัยพบว่าบางครั้งพิธีกรเริ่มต้น การสนทนากับคู่สนทนาด้วยเนื้อหาที่ต่อเนื่องมาก่อนแล้ว หรือสิ้นสุดการสนทนาด้วยการตัดจบแบบฉับพลัน ปัจจัยนี้อาจสอดคล้องกับกระบวนการผลิตรายการที่จำเป็นต้องคัดเลือกเนื้อหาบางส่วนมาเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายการและเพื่อให้รายการสามารถดำเนินไปตามเวลาที่กำหนดได้

สรุป

โครงสร้างปริจเฉทในการสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการต่อบาก ต่อคำ ติดไฟแดง ประกอบด้วย ส่วนเริ่ม ส่วนเนื้อหา และส่วนท้าย โดยส่วนเริ่มประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่ การทักทาย และการสอบถาม ซึ่งการทักทายแสดงถึงธรรมชาติของผู้ใช้ภาษาในการสนทนากับคู่สนทนา นอกจากนี้ยังพบการลากเสียง การใช้คำล้งท้าย และการเรียกขานแบบเรียกญาติ เพื่อสร้างความเป็นกันเองกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกัน ก่อนที่จะสอบถามเรื่องทั่วไปหรือจุดหมายปลายทางของคู่สนทนา ซึ่งสอดคล้องกับบริบทการสนทนาระหว่างการเดินทางบนท้องถนน ก่อนที่จะเข้าสู่โครงสร้างส่วนเนื้อหา

ที่จะพบการตอบรับ-สอบถาม ซึ่งส่วนมากพิธีกรจะเป็นผู้สอบถามเพื่อให้คู่สนทนาเป็นผู้ตอบรับ แต่ยังคงพบการตอบรับของพิธีกรเพื่อใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อสร้างอารมณ์ขัน รวมถึงการตอบรับเพื่อเข้าสู่การโฆษณาสินค้า ด้วยการกล่าวถึงสินค้า หรือไม่กล่าวถึงสินค้า แต่ใช้กลล่อนบนที่ภาพสินค้าเพียงอย่างเดียว ส่วนโครงสร้างส่วนท้ายจะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ การอำลาด้วยการใช้คำอำลา การใช้คำขอบคุณ การใช้คำอวยพรเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง การใช้อวยพรภาษา หรือการใช้หลายรูปแบบร่วมกัน และอีกส่วนหนึ่งคือการตัดจบการสนทนา เนื่องจากอุปสรรคเรื่องการจราจรเคลื่อนตัว

ส่วนกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในการสนทนาระหว่างพิธีกรกับคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการ ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง มีทั้งสิ้น 9 กลวิธี ได้แก่ การใช้มุขลบท การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การกล่าวซ้ำ การขยายความ การเปรียบเทียบ การกล่าวเหนื่อความคาดหมาย การเล่นเสียง-เล่นคำ การหักมุม และการใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพิธีกรเพื่อสร้างความบันเทิง โดยพบกลวิธีกล่าวซ้ำเพื่อใช้กลวิธีอื่นๆ ต่อไป เช่น กลวิธีการใช้มุขลบท กลวิธีการขยายความ กลวิธีการเปรียบเทียบ กลวิธีการหักมุม เป็นต้น นอกจากนั้นพิธีกรยังต้องการแสดงความเป็นกันเองกับคู่สนทนาด้วยการใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติ เพื่อให้การสนทนานั้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิงได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2544). เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. *วารสารประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล*, 15(1), 43-65.
- จันทิมา อังคณชกิจ. (2557). *การวิเคราะห์ข้อความ (Discourse Analysis)*. กรุงเทพฯ: เอ็มแอนด์เอ็ม เลเซอร์พริ้น.
- จุฬธิดา อภัยโรจน์. (2549). *การศึกษาปริจเฉทรายการขายตรงสินค้าเครื่องสำอางทางโทรทัศน์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์. (2539). *การวิเคราะห์ภาษาในระดับข้อความประเภทต่างๆ ในภาษาไทย*. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทิกานต์ จันท์อภิบาล. (2554). *การใช้คำเรียกขานคู่สนทนาที่ไม่คุ้นเคย*. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปณิธิ บราวน์. (2557). ความหลากหลายทางเพศกับพัฒนาธรรมในสังคมไทย: การสำรวจองค์ความรู้. *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 44(2), 51-70.
- ประภัสสร ท่อทอง. (2557). *การวิเคราะห์สัมพันธสารในรายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์”*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปัญจพร สีลาชีวสิทธิ์. (2549). *การวิเคราะห์ปริจเฉทรายการโทรทัศน์ “หัวหมอกจ้อข้าว”*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สรารัตน์ นกเกิด. (2556). *การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันและบริบทของภาษาสื่ออารมณ์ขันในรายการ “เทยเที่ยวไทย”*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *ภาษาศาสตร์สังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้เขียน

จักริน ฉัตรไชยพุกษ์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: jakrin.cha@student.mahidol.edu

เขมรุตัย บุญวรรณ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: khemruthai.boon@mahidol.edu